

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Средняя общеобразовательная школа села Бай-Хаак
Тандинского кожууна Республики Тыва

Рассмотрена
на заседании ШМО
Протокол № 1

Руководитель; Седипей Х.А./
От «28» августа 2023 г

Согласована
Заместителем по УВР
 Оюн С.В./
«28» августа 2023 г.

Утверждена
Приказом № 104/1
От «28» августа 2023 г.

Рабочая программа

по литературному чтению на родном тувинском языке 3 класса

Программа разработана на основе примерной авторской программы начального общего образования по родному языку

Авторы: Л.С.Кара-оол, Тувинское книжное издательство, Кызыл, 2013 ч;

Уровень образования: начальное общее образование.

Количество часов в неделю: 2 ч.

Количество часов в год: 68 ч.

Уровень базовый

с. Бай-Хаак, 2023 г.

3- кү классты доозуп тура номчулга программазын шиңгээдип алганының планнаттыңан түңнелдери

Личностуг (личностные результаты)

Өөреникчилер чүнү билир үжүрлүгүл:

- өөренилгениң чедиишкинниг болурунуң чылдагаанын тып билири;
- бодунуң ажылын туңнеп, үнелеп билири;
- бодунуң төрөөн чуртунга болгаш чонунга, ооң амыдырал-чуртталгазының хамаарылгазын шингээдип алыры;
- өске чоннарның ниити мөзү-шынарының, моральдыг нормаларының талаларын билип алыры;
- бодунуң-даа, өске чоннуң кижилериниң кылган эки, багай талаларының уг- шиин тып билири;
- моральдыг нормаларга болгаш этиктиг негелделерге дүүштүр аажы- чаңын таарыштырары;
- өске кижилерниң сагыш-сеткилин, ишти-хөңнүн билири болгаш олар-биле кады сагыш-човаары;
- уран-чечен культура-биле таныжып тура эстетиктиг овур –хевирлерниң кижизиттинери;
- өөренилгеже, эртем-билигге чүткүлдүү;

Өөреникчилер чүнү билип алырыл:

- долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг, ынак болуру;
- аажы- чаңы моральдыг мөзү – шынарга, ужур-чурумга чагыртыры;
- өске чоннарның хамаатыларыңа дең хамаарылгалыг болуру.

Предметтиг (предметные результаты)

(Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»)

Номчулга болгаш чугаа сайзырадылгазы

Өөреникчилерниң өөренип алган турар билиглери:

- утка болгаш дыл-домааның талазы-биле чедингир сөзүглелди пауза, интонация болгаш номчулганың темпизин барымдаалап шын, медреселдиг, аяңныг номчууру;
- таныш эвес сөзүглелди номчуурунуң дүргени 1 минутада 65 – 70 хире сөс;

- чогаалдың адынга болгаш аңаа чураан чуруктарга даянып алгаш, чогаалдың кол утказын тодарадып билири;
- чогаалдың темазынга, кол утказынга, идеязынга хамаарышкан монологтарны (үзүндүлерни, абзацтарны) дыңналдыр номчууру, доктаадып алыры;
- сөзүглелдин кезектерин чогаалда болуушкуннарның дес-дараалашкаан болгаш утка талазы-биле харылзааларын тодарадып билири;
- улуг эвес сөзүглелди аңгы-аңгы кезектерге чарып, кезек бүрүзүнге ат (эге) чогаадыры; башкының дузазы-биле сөзүглелдин планын тургузары база сөзүглелге болгаш ооң кезектеринге хамаарышкан айтырыгларны тургузуп билири;
- номчаан чүүлүнүн утказын делгередир болгаш кысказы-биле допчулап чугаалаары;
- уруглар библиотеказында бар номнар-биле, алфавиттиг каталог аайы-биле номнарны тып билири;
- номчаан номнарының кыска тайылбырын тургузуп билири; справочниктер, энциклопедиялар болгаш уругларнын периодиктиг журналдары- биле ажылдап билири;
- чогаалдың кол маадырларының чугаазын, чүнү кылып турарын барымдаалап оларга үнелел бээри;

Өөреникчилерниң өөренип алыр аргалары:

- номчаан чогаалынга хамаарышкан бодунуң үзел-бодалын бодунуң сөстери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;
- номчаан чогаалының эстетиктиг болгаш мөзү-шынар талазы-биле бодунуң бодалдарын чугаалап билири;
- номчаан чогаалының кол маадырларынга болгаш чогаалды бижээн авторнуң позициязынга хамаарыштыр бодунуң үзел – бодалын бодунуң сөстери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;
- дөмей сөзүглелдерни болгаш айтырыгларга харыыларны бижимел хевирге тургузуп билири;

Чогаадыкчы ажылдар (Раздел «Творческая деятельность»)

Өөреникчилерниң өөренип алган түрар билиглери:

- диалогту аянынг рольдап номчууру;
- план езугаар сөзүглелди тургузуп билири;
- хайгааралдың туннелинде бижимел чугааның хевирлерин (тодарадып бжиир, угаап-бодаар), болган болуушкуннуңчылдагаанын тодарадып тургаш, чугааларны тургузуп билири;

- бердинген тема езугаар чогаадыгларны, номчаан номунга, көргөн кинозунга, теледамчыдылгага, сөзүглелдерниң үзүндүлеринге үнелээшкиннерни бижип билири;
- номчаан чугаазынга шиижиткен көргүзүглерге киржири, шээжи-биле доктаадып алган шүлүктөрин, чогаалдың үзүндүлөрүн аянынг номчуп билири;
- бердинген чуруктар езугаар чогаадыгларны тургузуп чогаадып билири.

Өөреникчилерниң өөренип алыр аргалары:

- чогаалдың маадырларының бирээзиниң өмүнээзинден делгеренгей азы допчу чугаа кылып билири; чугааның сюжедин болгаш кол маадырларының болуушкуннарын улаштыр чогаадыры;
- номчаан чогаалдарынга чуруктарны чуруп билири;
- бөлүк- биле ажылдап тура сценарийни болгаш проектилерни тургузуп билири;

(Раздел «Литературоведческая пропедевтика»)

Литература эртеминге баштайгы өөрөдилге

Өөреникчилерниң өөренип алган турар билиглер:

- сөзүглелде чугула утка илередир сөстү ылгап билири; баштай иштинде номчааш, ооң соонда аянынг быткыр номчууру;
- аас чогаалдарынын болгаш чечен чогаалдарынын хевирлери-биле (жанрлар) практиктиг таныжылга; басня, ооң онзагай талалары- биле таныжары;
- авторнун, кол маадырларның сөзүн, пейзажтың, маадырларның хевир дүрзүзүн, оларның чүнү кылып турарын, амыдырал-чуртталгазын тодарадып ылгап билири;
- авторнун кол маадырларга хамаарылгазын тодарадып, чугаалап билири;
- жанрларны деңнеп тургаш ылгап билири (тоол – басня, тоол – тоолчургу чугаа, - тоол – чечен чугаа о. ө.);

Өөреникчилерниң өөренип алыр аргалары:

- аянынг уран номчулганың аргаларын (деңнелге, диригжидилге, метафора) ажыглап тургаш, сөзүглелдерниң анализин кылып өөренири;
- аналогия езугаар, аянынг уран номчулганың аргаларын (деңнелге, диригжидилге, метафора) ажыглап тургаш сөзүглелдерни, шүлүктөрни чогаадып тургузуп өөренири.

Метапредметтиг (метапредметные результаты)

Регулятивтиг (Регулятивные)

Өөреникчилерниң өөренип алган турар билиглери:

- бодунуң кылыр ужурлуг ажылын планап болгаш салып алган сорулгалары-биле оларны дүүштүрүп билири;
- чаа өөрөнгөн уран – чечен чугаада башкының айтып кааны езугаар чүнү кылырын сагыыры;
- өөредиглиг кылдыныгларны аас болгаш бижимел хевирге кылып билири;
- болуушкун төнчүзүндө , ооң түңнелдерин анализтеп болгаш демдээн салган соонда эдилгелерни кылып билири;

Өөреникчилерниң өөренип алыр аргалары:

- башкы-биле демниг ажылдажышкын үезинде чечен чогаалды өөренип шиңгээдип алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири;
- кылган ажылдарын ажыл үезинде болгаш ажыл соонда шын кылып турарын бот сайгарып шинчилеп билири;
- бодунуң номчулга ажылын планап билири.

Билип алыышкын (Познавательные)

Өөреникчилерниң өөренип алган турар билиглери:

- херек билиглерни словарьларны ажыглап тургаш тып билири;
- чогаалдарны болгаш ооң кол маадырларын деңнеп болгаш үнелел барымдаазын езугаар аңгылап билири;
- чогаалдың кол маадырларының сөстери, сагыш- сеткили, кылып турар чүүлдерин, аразында харылзааларын шиңгээдип алыры.

Өөреникчилерниң өөренип алыр аргалары:

- херек билиглерни библиотекалардан, өөредиглиг литературадан болгаш Интернеттен тып билири;
- амыдыралдың болуушкуннарын, чечен чогаалдын хевирлерин, кол маадырларын деңнеп болгаш аңгылап билири;
- чогаалды сайгарып турар үеде болгаш бодунуң амыдыралыңга даянып алгаш чылдагаан айтып турар харылзааларны, логиктиг угаан-бодалын аас болгаш бижимел хевирге шын тургузуп билири;
- бердинген статья-биле ажылдап билири (статьяның кол бодалын тодарадып, планын тургузары).

Коммуникативтиг (Коммуникативные)

Өөреникчилерниң өөренип алган турар билиглери:

- бөлүккө ажылдап өөренири; бодунуң бодалыңдан аңгыда эжиниң үзел-бодалын база дыңнап үнелеп билири;
- түңнел үндүрерде бодунуң бодалын тайылбырлап билири болгаш эшөөоруннун үзел-бодалы- биле деңнештирип билири;

- эжинге херек медээни шын тода дамчыдып билири;
- демниг ажыл үезинде эжинге дузаны чедирери, бот-боттарын хынажып билири;
- диалог чугааны чорудуп билири;
- салдынган сорулгаларны чедип алырда чугааны шын тургузуп билири;

Өөреникчилерниң өөренип алыр аргалары:

- салып алган сорулгаларны чедип алырда, өске кижилерниң үзел-бодалдарын база дыңнап билири;
- бөлүк-биле ажыл үезинде чогуур айтырыгларны салып билири.

Ажылчын программада кирип турар номчулганың тематиказы кол программада кирип турар чыл дургузунда өөрөдир темаларның бөлүктөр аайы-биле чижек хуваалдазынга дүгжүп турар:

№	Темалар	Шактар хуваалдазы	
		Класска номчулга	Класстан дашкаар номчулга
1	Экии, «Литературлуг номчулга!»	2	
	Чугаа сайзырадылгазы. Чогаадыг.	1	
2	Тыва-мээң төрөөн черим.	7	1
3	Күс дүшкен.	6	
	Чугаа сайзырадылгазы. Эдертиг.	1	
4	Улустуң аас чогаалы.	7	1
5	Кыш дүшкен.	5	
	Чугаа сайзырадылгазы. Чогаадыг	1	
6	Тыва чоннуң чаагай чаңчылдары.	4	1
7	Школа. Эп-найырал. Өг-бүлө.	5	
	Чугаа сайзырадылгазы. Эдертиг.	1	
8	Февраль 23- Ада- чурт камгалакчыларының хүнү.	1	

9	Март 8-Бүгү делегейниң херээженнер хүнү. Чугаа сайзырадылгазы. Чогаадыг.	2 1	
10	Амыдырал болгаш күш-ажыл.	6	
11	Апрель 12- Космонавтика хүнү.	1	
12	Час дүшкен.	4	1
13	Бойдус. Экология. Кадыкшыл.	5	
14	Каас чай, чедип кел!	1	
15	Май 1-Частың болгаш күш-ажылдың байырлалы.	1	
16	Май 9-Тиилелге хүнү.	1	
17	Чыл иштинде өөрөнгөн чүүлдерин катаптаары.	1	

3-ку класска тыва литературлуг номчулганын календарьлыг планнаашкыны.

I-ги улдун-18 шак.

Кичээлд ин чуруму	Кичээлдин темазы.	Шагы	Уези	
			Планнатт ынган	Факт
1.	Экии, литературлуг номчулга! Моорей «Угаанныглар, сагынгырлар». А.3-4	1		
2	Е.Танова. Тыва черге йорээл. А 5-7	1		
Улустун аас-чогаалынын биче хевирлери.				
3.	Тывызыктар.. А 8-12	1		
4.	Улегер домактар. А 13-14	1		
5.	Оюн удээн чугаалар. Салаалар-биле оюннар. а15-18	1		
6.	Узун тыныш. А 18-19	1		
7.	Ооренип оорен. С Сурун-оол. Аккырмаа биле ийи. А20-22	1		
8.	Эдэртиг «Ооренип оорен»			
9.	Н.Носов. Бодалга бодааным. Арын23-25	1		
10	Е.Танова. Ийи ийи. А. 25-29 Эдилелдин ээзинде. А29-30	1		
Чылдын уелери. Тодуг-догаа кузумейни.				
11.	О.Сагаан-оол.Куску аргага. А30-32			
12.	Э.Кечил-оол. Кайгамчыктыг картошкам. Ч. Ондар. Кыштын тыныжы А33-35	1		
13.	Экскурсия «Кустун демдектери»	1		
12	Чогаалыг «Экии кув!»			

Эки кылган ажыл элеп читпес алдар.

13.	Ю.Кюнзегеш. Басня. Шартылаа биле кымыскаяк. Ю.Кюнзегеш. Ажыл. А36-38	1			
14.	О.Сувакпит. Арзылан биле пар. А. 39-40	1			
15.	Салааларым. А40-42				
16.	КДН.	1			
17.	К.Э.Кудажу.Мыйыт. а. 43-46	1			
18.	С. Сурун-оол. Уутгунмас тоорук. А47-49	1			
II – ги улдун- 14 шак					
Бойдустун чажыттары					
1.	М.Пришвин. Алдын шынаа. С.Комбу Чогум чул ол, уруглар? А50-52	1			
2.	С. Сурун-оол. Хек. Г. Скребницкий. Кушкаштарнын медээзи. Арын 52-56	1			
Чылдын уелери. Аккыр харлыг кыжым.					
3.	Кичээл-проект. Ч.с. Чурук-биле чугаа тургузар. «Тывада кыш»	1			
4.	Б. Ховенмей. Кыш. М. Кенин- Лопсан. Кыштын шулукчузу. А.С.Пушкин. Кыш. Арын 57-60				
5.	Л.Толстой. Ак кодан. Арын 61-63	1			
6.	Л.Чадамба. Соок-Ирей. М. Кенин-Лопсан. Харжыгаш. Арын 64-65	1			
7.	Экскурсия «Кыштын демдектери»	1			
8.	Чогаадыг «Кыш»	1			
Бойдуска хумагалыг болуулунар.					
9.	М. Кенин-Лопсан. Оскус ангыр Арын 66-67	1			
10.	Ч. Кара-Куске. Хурээлелди камгаланар Арын 66	1			

11.	О. Сувакпит. Эмнел алган. Арын 68-69	1			
12.	КДН.	1.			
13.	Кичээл-проект. Бойдустун камгалакчылары	1.			
14.	Чогаадыг. Куштарнын оннуктери болуул				

III – ку улдун- 22 шак

Кичээлд ин чуруму	Кичээлдин темазы.	Кичээ лдин шагы		Уези	
1	Авторлуг тоолдар. С. Бурбу. Сагынгыр куске. Арын 71-72	1			
2	С.Маршак. Угаанныг Кускежик. Арын 73-76	1			
3	С.Бюрбю. Кажар диин Арын 77-78	1			
4.	С.Бюрбю. Оптуг Чыккылаа. Арын 78-80	1			
5	Т.Кызыл-оол. Бодаган. Арын 80-81	1			
6	Т.Кызыл-оол. Багай чанчыл. Арын 82-84				
7.	Торээн чуртгун камгалакчылары Э.Кечил—ол Шолалатканым. Арын85-89				
8	А.Барто. Ийи алышкы. Арын 89-90	1			
9	Проект «Бистин камгалакчыларывыс»	1			
10	Улус аразында ие караа чымчак Б.Ховенмей. Ием холлу Арын 92-93 Чурук-биле ажыл	1			

11	С.Тока. Ававыс чокта. Арын 92-95	1			
12	Э.Кечил-оол. Ава созу дыннаваaska. Арын96-98	1			
13	Кичээл чогаадыг. Уран чогаадыг. Аваларга шулук	1			
14	Чылдын уелери. Хоглуг чазым О.Сагаан-оол. Онза уе. Арын 99-100 Л.Чадамба. Часкы тарылга. Арын100-101	1			
15.	Улустун аас чогаалы. Тоолдар Чыраа-кулун. Хам бору биле шинчээчи бору. Арын 103-108	1			
16	Хараган бажындак дук (тыва улустун тоолу). Арын 108-110	1			
17	Бистин бичии оннуктеривис. К.Ондар Мени таныыр. С Комбу. Сайдаяк О.Сагаан-оол. Оол биле кушкаш. Арын111-114				
18	О.Сагаан-оол. Элик оглу. Арын115-118	1			
19	Тоогу болгаш тоолчургу чугаалар Дуза дилээн адыг. Аскыр дагаа чуге дан бажында алгырар апарганыл? Дээлдиген уну. Арын119-122	1			
20	Ойнаксанчыг оюннарым Ч.Кара-Куске. Чылгалаар мен. Чунгу. Арын123-126	1			
21	А.Шоюн.. Таныжылга	1			
22	Тест-номчулга	1			

IV-кү улдун (14 ш)

Кичээлд ин чуруму	Кичээлдин темазы.	Кичээ лдин шагы	Уези	
1	Кижиг болуру чажындан С.Сурун-оол. Шериг-оолдун олчазы. Чаан болгаш Моська. Арын 128-133	1		
2.	Ч. Кара-Куске. Алышкылар. Арын 130-132 Л.Толстой. Ошку биле Бору. Арын 134	1		
Оске чоннарнын аас чогаалы				
3.	Бят чок крокодил. Арын 135-137.	1		
4.	Ийи элчиген. Кыргыз улустун толу. Арын 137-138	1		
5.	Эдертиг	1		
Чонум чаагай ёзу- чанчылдары.				
6.	К.Э.Кудажы. Танды кежии. Арын 139-141	1		
7.	М.Кенин-Лопсан. Мунгаштаоган балыктар. Арын 141-143	1		
8	Чогаадыг «Эштигде хоглуг, эптигде куштуг»	1		
9	Е.Танова. Артыш. Арын 143-144	1		
Чылдын уелери				
10.	Л.Чадамба. Каас уем С.Сурун-оол. Чодураа. Арын 145-146	1		
11	С.Сарыг-оол. Чайлагга Э кечил-оол. Солун чайым.	1		
12	Проект. «Мээн ынак чогаалчым»	1		
13	Тест	1		
14	Катаптаашкын	1		